

תוכן עניינים

2..... נושא העבודה : נסיגה ופינוי ישובים

2..... מבוא :

3..... סקירת ספרות

4..... סקירה היסטורית רלוונטית

5..... שיטת המחקר וממצאיו :

5..... ניתוח מקרה הבוחן

5..... השוני בבחינת השערת המחקר לעומת מדינות אחרות

5..... השפעה דתית על ציוד לפקודות לפי הובס לעומת המציאות

6..... הסברים לאי ציוד המת יושבים לפקודת החוק

6..... הגורמים לאי ציוד המת יושבים לפקודת החוק

7..... ממצאים עיקריים במחקר

8..... סיכום ממצאים ומסקנות

ביבליוגרפיה..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.

מאת: ד"ר דורגמא *

Ez-Grade-לסטודנט

נושא העבודה : נסיגה ופינוי ישובים

מבוא :

בכדי שנוכל לנתח את סוגיית פינוי היישובים באופן מיטבי, אנו נדרשים תחילה להציג את שורש הסכסוך בגינו נדרשים החזרות שטחים, וכן את הסיבות העיקריות להעלאת נושא זה כנושא אינטגרלי בחיי היום-יום של רוב אזרחי ישראל.

תחילה אם נתבונן בהחזרות השטחים בשני העשורים האחרונים נגלה כי ההגדרה המשותפת לכולם הינה "התנחלות", יישוב יהודי שהקימו יהודים ישראלים אחרי מלחמת ששת הימים, המאפיינים הבולטים של ההתנחלויות בארץ-ישראל הם מיקומם (מעבר לקו הירוק) והסוגיה שלא מובל החוק הישראלי על שטחים האלה, למרות שהם נמצאים בשליטה ריבונית של אזרחים וצבא ישראלי.

בשנת 2016 נרשמו בהתנחלויות ישראל כ-407,000 תושבים לא כולל רמת הגולן (עליה אין מחלוקת כרגע בנוגע להחזרת שטחים, בעיקר מבחינה אסטרטגית) וכן 375,000 תושבים המתגוררים במזרח ירושלים, עוד ניתן לומר כי האוכלוסייה השלטת באזורים אלו משתייכת לזרם הדתי-לאומי (כיפות סרוגות).

מעמדן המשפטי של שטחים אלו שנוי במחלוקת כאשר ישנו זרם בהנהגת מדינת ישראל שתומך בבניית התנחלויות תוך שימורן של ההתנחלויות הקיימות, בניגוד לזרם אחר בממשלה הגורס כי צריך לפנות יישובים אלה, בנוסף ארגוני האומות המאוחדות ברוב מוחלט טוען כי בנייה בהתנחלויות מהווה הפרה בוטה של חוק המשפט הבינלאומי.

הסיבה העיקרית בגינה נושא זה של פינוי היישובים הינו נושא מרכזי וחשוב בחברה הישראלית, אשר גורר הדים תקשורתיים ומדיניים רבים נעוצה בעיקר בזיקה העמוקה של תושבי המקום לאדמתם ולשטחיהם, בהתאם לכתוב בכתבי הקודם היהודיים, מבחינת התושבים, וכן בהתאם למצעם ולראות עיניהם של העומדים כיום (2017) בשלטון המדינה.

חשוב לומר כי פינוי היישובים בעבר, גוש קטיף- תוכנית ההתנתקות ועד לפינוי היישובים נכון לימי כתיבת עבודה זו (פינוי עמונה) גרמו להרחבת השטח החברתי בארץ ישראל וכן להקצנת חוסר ההסכמה בין שני בצדדים מבחינה פנים-מדינית.

מטרת מחקר זה היא לבחון את היחס שבין צינת לפקודות לבין חסי הצינות כאשר מדובר בפקודות רבניות או אידיאולוגיות פוסט מודרניות, כאשר אלו בוחנים תאוריות של הוגים מהעת העתיקה, ומבצעים אינטגרציה לבין התיאוריות הספרותיות לבין המציאות הישראלית.

נקודת הבוחן בעבודה זו בודקת האם לפי הגותו של הובס צינת לפקודה חוקית בניגוד לדעת האדם החופשי פוגעת בחירותו ובחופש בחירתו, ובנוסף מהו היה חושב הובס על צינת לפקודות הרבנים לא להתפנות ולהילחם על השטחים.

השערת המחקר, בהתאם להגותו של הובס גורסת כי באופן כללי לפי הובס האדם הוא אינדיבידואל חופשי המונע מאינטרסים אישיים ופועל להישרדותו, אך הובס מבדיל בין האדם בטבע לבין האדם במסגרת חברתית-מדינית לכן ההשערה היא שחופש הבחירה והחירות לפי הובס לא מופר במקרה זה, הובס קושר בין האמונה בדת לבין הנאמנות לחוק הריבון, במקרה ספציפי זה ישנו ניגוד עניינים בין החלטת הממשלה לבין החלטת הרבנים, והשערת המחקר לגבי מקרה זה גורסת כי החוק הריבוני גובר על הדת במקרה של מחלוקת בין השתיים.

המשתנים העיקריים בעבודת מחקר זו הינם הצינות לפקודות של החיילים וכוחות הפינוי כאשר מבצעים ניתוח מעמיק של החלטתם ומיקומם במפה האידיאולוגית לבין הוראות הרבנים הן ל"מתנחלים" והן לכוחות הביטחון, בכיוונים שונים כמובן, לשמור על השטחים בריבונות יהודית-ישראלית ולהפסיק את הפינוי.

שיטת המחקר תבצע ע"י ניתוח והתבוננות במאמרים קשורים לנושא, לאו דווקא להוגה הספציפי הובס תוך ביצוע השוואה בין כתביו והגיותיו של הובס אל מול המציאות והמחשבה הישראלית המודרנית, בכדי לקבל תשובה ברמת סמך מספיקה לשאלות המחקר המוצגות לעיל.

סקירת ספרות

התיאוריה הנבחנת במאמר זה הינה מחד התיאוריה של הובס כאשר ישנה התייחסות עיקרית לספרו המפורסם "הלווייתן", לצד תיאוריות קשורות מהספרות הישראלית המודרנית, עתה ננתח את המהות התיאורטית אותה מציג הובס בכדי להבין באופן מיטבי את גישתו והגיותיו.

לפי (הובס, 2009) הובס מגדיר את חירות וחופש הבחירה ע"י היעדר התנגדות, כאשר התנגדות מוגדרת על-ידי חוסר יכולת לזוז או לנוע בחלל מסוים ואותו חלל חסום על-ידי התנגדות חיצונית, ניתן לומר שהחירות החופש נפגעו, אך אם חוסר היכולת לזוז טמונה במבנהו של האובייקט עצמו אין אנו אומרים שחופש חירותו של הפרט נפגע.

לפי הובס הפחד והחופש עולים בקנה אחד וכל ציות לחוק על-ידי הפרט בדרך-כלל משמשים את האינטרס הכללי של כולם ולכן לא פוגעים בחופש הביטוי והחירות של האוכלוסייה.

מכאן אנו למדים שכל זמן שבני אדם חיים בלי כוח כללי שישמור על כולם יראים, שרויים הם באותו מצב הקרוי מלחמה. וזוהי מלחמת כל אדם בכל אדם. אין עניין לחימה בפועל כי אם נטייה נודעת לכך שהמצב ימשך כל זמן שבו לא הובטח היפוכה. כל זמן אחר הוא שלום.

חופש החלטה של קהילה מושפע באופן ישיר מהזכות לכל אדם לחופש וחירות אוטונומית עצמאית משלו, האחד לא יכול להתקיים מבלי שהשני ייושם, לפי הובס כל פרט פועל להשאת האינטרס שלו למקסימום, כך גם מבחינה קהילתית כל קהילה זכאית לחופש וחירות בהתאם למגבלות שהיא עצמה הטילה על נתיניה, בד בבד הקהילה לפי הובס נמצאת במצב לחימה מתמדת, בין אם מדובר בשלטון יחיד בין אם מדובר בשלטון עם, מידת החופש לא נפגעת באותה מידה.

לפי הגיותיו של הובס, כל זמן שהקהילה והרובנות מחזיקה באפשרות להגן על האזרח ולאפשר לו להתקיים בצורה שוויונית הוא אמור לציית לה ולא להתמרד כלפיה.

ההתייחסות לדת לפי הובס, מהתייחסות ומקשרת בין הדת לריבונות- שלטון הקהילה, וגורסת כי מתוקף החוקים הדתיים וכפועל יוצא מכך ישנם חוקים שמכילים בין כה על כל אדם ואדם כתוצאה מהקשר האדוק שבין דת אדם למדינה.

בספרו הלווייתן הגה הובס כי (2009) "על הדת הואיל ואין לה לדת לא סימנים ולא פירות אלא באדם לבדו, אין לנו סיבה להטיל ספק בכך שיש זרע הדת מצויר רק באדם לבדו" (עמ' 170), מכאן ניתן להסיק כי כאשר ישנה סתירה בין אנשי הדת במקרה זה רבנים לחוקת המדינה ופעולותיה הננקטות, יש להביא בחשבון כי פעולותיה הריבונות של המדינה גוברות, מכאן כל עוד אין על כך איסור מפורש בחוק הקהילה.

לפי (אריסטו, 2001), המדינה מורכבת השותפויות טבעיות של מספר כפרים, המדינה היא טבעית בגלל שהיא מונעת מתהליך אינטרסנטי משותף וטבעי כיאה לייצור מדינה כך מוגדר האדם לפי אריסטו, ו"מי שאין לו מדינה הריהו פחות מאדם או יותר ממנו", חיה או אל.

לפי (אפלטון, 2001), חוקים הינם חיוניים לפיתוח האדם ולהשגת תכליתו, כך גם מדובר על נושאי החינוך והכלכלה, נושאים שהאדם המציא בכדי לממש את מטרתו ולהשיג את תכליתו.

לפי (Augustine, 1984), בספרו, מסיק אוגוסטין כי השתלשלות אירועי ההיסטוריה מסמנים באופן ברור, ומנסים להוכיח את קיומה של ישות אלוהית, בעיקר מהסיבה שבני האדם רוצים להאמין ולהיאחז בכל דבר שיקנה להם שקט נפשי, בכל דבר שהם יוכלו לסמוך עליו לטענתו.

לפי (זיטר, 1999), שמרנות ומסורתיות עולה בקנה אחד עם הרצון לשמור על סטטוס קוו סטטי, ובכך למנוע חדשנות תרבותית, אלה וגם אלה רוכשים הערכה רבה למאגר הידע שמציע לנו ניסיון העבר, לעומת זאת שמרנים ומסורתיים מספקים שיח פוליטי שונה לחלוטין, בעוד שחברות מסורתיות אינן רואות סיבה לספק הסברים על התנהגות כזו או אחרת, החברות שמרניות קנאים יותר להתנהגות הפרט וניתן לומר שהן פועלות בצורת חיים שכל מה ששונה ממנה נקרא עליו תיגר.

כשבני אדם מתאחדים לראשונה לקהילה, ישנה חשיבות רבה לרוב, בעזרתו ניתן לחוקק חוקים ולמנות נציגים שייצגו את כלל האוכלוסייה הבוחרת (שארל, 1990), מדובר בעצם על שלטון הרוב, דמוקרטיה, הסמכות לחוקק חוקים וכמו כן לאכוף אותם מיוצגת כסמכות עליונה ומכרעת.

סקירה היסטורית רלוונטית

מסירת שטחים מאז ומתמיד היוותה קלף מיקוח דיפלומטי בין מדינות, כאשר דנים על הנושא בהקשר של מדינת ישראל.

במהלך מלחמת סיני כבשה ישראל את שטחי חצי האי סיני במצרים ואת רצועת עזה אך החזירה את את השטחים המצריים כעבור חודשים אחדים, בשילוב לחץ בינלאומי והסכם הפסקת אש מיוחד.

בשנת 1967, מלחמת ששת הימים כבשה ישראל שוב את שטחי חצי האי סיני וכן את שטחי רמת הגולן מהסורים בגזרה הצפונית.

בשנת 1973, מלחמת יום הכיפורים כבשה ישראל שטחים נכבד ממצרים, בצדה המערבית של תעלת סואץ, הישג שיקשר עם סיפור גבורתו של אריאל שרון דאז מפקד אוגדה.

השטחים שנכבשו על-ידי ישראל במלחמת יום הכיפורים פונו במסגרת הסכמי הפסקת אש בין הצדדים לאחר המלחמה. בנוסף לשטח העיר קונטרה שנכבש יחד עם רמת הגולן במלחמת ששת הימים.

בשנים 1994-1997, העבירה ישראל חלק משטחי יהודה ושומרון וחבל עזה לשליטת הרשות הפלסטינית במסגרת הסכמי אוסלו והסכם חברון, מחלוקת ערה עד היום לגבי נוכחות הצד הישראלי בשטחי יהודה ושומרון, אך המשא ומתן טרם השיג הסכם קבוע ופרמננטי.

בשנת 2000, ישראל פינתה באופן יזום וחד צדדי את רצועת הביטחון בדרום לבנון שנכבשה יחד עם שטחים נוספים בתחילת מלחמת לבנון הראשונה.

בשנת 2005, שוב באופן יזום וחד צדדי פינתה ישראל את רצועת עזה מאזרחים, התנחלויות ונוכחות צבאית, מבצע שמוכר בשם "ההתנתקות", עם זאת מפאת המצב הביטחוני השורר ברצועה ישראל ממשיכה לשלוט מבחינה ביטחונית על דרכי הישיבה על העיר וכן גם על אספקת המצרכים והשירותים לרצועה.

בשנת 2017 בתאריך 1 לפברואר פונה לזית הנאחו "עמונה" לאחר פסק דין של בית הדין הגבוה לצדק בשנת 2014 לאחר שקבע כי יישובים מעבר לקו הירוק יוקמו רק על אדמת מדינה, ולא על אדמה בבעלות פרטית פלסטינית לדוגמת אדמת הישוב "עמונה".

שיטת המחקר וממצאיו :

ניתוח מקרה הבוחן

ניתוח מקרה הבוחן, האם ציות לפקודות בניגוד לצביון האישי מפר את חירותו של האדם.

התיאוריה הפוליטית של הובס קובעת כי בזכות שלטון אבסולוטי, מדיני בידי שליט או ריבון בין אם בצורת שלטון יחיד ובין אם בשלטון רוב (דמוקרטיה) אשר גוף זה מחזיק בסמכות לשלוט בכל תחומי החיים, כלה בחוקה ובדת לא נפגעת חירותו של האדם, בבסיס טענתו של הובס עומד היגוד המתמיד בין האדם במצבו הטבעי, לבין האדם כחלק ממערכת מדינית כלשהי כאזרח, כאשר האדם במצבו הטבעי יכול לבחור לעשות ככל העולה על רוחו, כך מוגדרת חירותו, אך כאשר אנו שמים את האדם כחלק ממערכת גדולה יותר בה הוא כפוף לחוקים בשוויון מוחלט לשאר אזרחי הקהילה, ועל האדם נכפה לציית לחוקים מסוימים, דתיים ומדיניים, השלם משתנה ואין זה אומר שנפגעת חירותו, למרות שהוא אינו יכול לעשות ככל העולה על רוחו בניגוד למצב הראשון המוזכר לעיל.

כאשר אנו רוצים להמחיל את סוגיית החזרת השטחים ואת לגיטימיות השלטון לכפות את פקודותיו גם על חיל שמתנגד אידיאולוגית לפעולות הצבא/משטרה באותו רגע, לפי הובס אין לראות בדרך התנהלות זו פגיעה בחופש הביטוי או החירות.

בבסיס טענה זו עומדת ההבנה שכחלק ממדינה בעלת חוק מוסדר ומאורגן, בעלת רשות מחוקקת ורשות מבצעת, מדינת חוק, אשר פעולה מסוימת במקרה זה החזרת שטחים, גם אם אינה לגיטימית בעיני כל האזרחים, אך עומדת בדרישות החוק, חובה על האזרח/הפרט לקיים אותה ללא כחל וסרק.

השוני בבחינת השערת המחקר לעומת מדינות אחרות

עיקר הסכסוך הפנימי במדינת ישראל בכל הנוגע לחזרת השטחים נובע מההשתייכות לספקטרום הפוליטי, שמאל וימין, הדעה הרווחת היא שבמדינה מתוקנת ישנה סימטריה ברורה בין חובותיו לבין זכויותיו של כל אזרח במדינת ישראל באשר הוא, בהתאם לכך הלגיטימיות המוסרית שבין אי ציות לחוק מצד עמים פוליטיים "שמאלנים" לבין טעמים פוליטיים "ימניים" צריכה להיות סימטרית גם היא.

בעוד שברוב מדינות העולם, "שמאל" ו"ימין" מייצגים דעה פוליטית שמבוססת בעיקרה על השקפות כלכליות, לפי (זיסר, 1999; זיסר, 2001) במצב המורכב בו מדינת ישראל שרויה מיום הקמתה משנה מעט את המשוואה ומכניס פרנסר נוסף של בטחון, עד אשר שהדעה הרווחת והראשונית לגבי "שמאל" או "ימין" מתקשרת לזעות בטחונות לפני כלכלית. מציאות זו הינה מציאות די ייחודית למדינת ישראל ויכולה להסביר את עיקרי הסכסוך הפנימי המוזכר לעיל ולנקז אותו לסכסוך הישראלי-פלסטיני.

בפרק הקודם הצגנו את ההיבט ההיסטורי של כיבושי והחזרות השטחים לאורך השנים כאשר הבולט מבניהם בעוצמת התנגדותו הינו הפיני המפורסם המכונה "תוכנית ההתנתקות", דסבר לכך מתחלק לשלושה פרקי זמן שונים כאשר הראשון מתייחס לתקופת אירועי הטרור המתמשכים החל בשנת 2001 (האינתיפאדה) ולאחר מכן תקופת אי ודאות לגבי החזרת השטחים ובהמשך פינייים.

השפעה דתית על ציות לפקודות לפי הובס לעומת המציאות

כאשר אנו בוחנים את תופעת ההתנגדות ואת תחושת איבוד החירות וחופש הבחירה של האזרחים שהתיישבו בגוש קטיף בהמלצת המדינה לפי (ביליג, 2006) אנו לא יכולים להתעלם מההשפעה הדתית שהיוותה מרכיב עיקרי בהתנגדות האזרחית שעתיים להתפנות, ההשפעה הדתית הגיעה משתי חזיתות עיקריות, האחת רבנים ואנשי דת מובילי דעה והשנייה זיקה עזה לשטחי ארץ ישראל השלמה לדברי התושבים, ניכר בהתנהגותם של התושבים שככל שהמציאות סגרה עליהם ולא השאירה להם ברירה, ההתנגדות הלכה והחריפה והשפעתם של המנהיגים הדתיים הלכה וגברה.

יש לומר שתוכנית ההתנתקות נתקלה בקשיים רבים, ובמשאל הכנסת אמנם היא עברה ברוב אך מתנגדיה מנו כ-50 חברי כנסת, מה שהספיק לראש הממשלה דאז אריאל שרון להוציא את התוכנית בפועל, מתנגדיה בקרב הציבור היו רבים ומסקרים שבוצעו באותה תקופה עלה כי רוב העם, שבחר בממשלת ימין בסופו של דבר, התנגד להתנתקות אך כפועל יוצא לצורת השלטון בישראל אמנם מונחלת דמוקרטיה, אך לא בוצע משאל עם בנוגע לסוגיה זו.

לאחר שבוצעה תוכנית ההתנתקות והושלמה, חברי הכנסת ממפלגת השלטון "הליכוד" חזרו בהם והפצירו בראש הממשלה להישאר ולהמשיך לכהן, כאשר אנו בוחנים את תכליתה של חברה עפ"י הובס מדובר בביטחון היחיד שמשליך על הכלל, מהבחינה הזו אי אפשר שלמרות התגובות הזועמות מטרת מבצע זה היא באמת להחזיר את השקט על כנו ולהביא לפגיעה מינימלית בחיי אדם חפים מפשע.

לפי הגיותיו של הובס וכאמור לעיל, כל עוד המדינה/ריבונות מגנה על זכויותיו הבסיסיות של הפרט וכן מאפשרת לו אורך חיים תקין ושוויוני הוא נדרש לציית לה, במקרה זה כמובן שאין זה הדבר וההתנגדות למשטר המדינה/ריבונות הייתה משמעותית וחריפה.

הסברים לאי ציות המתיישבים לפקודת החוק

כאשר אנו בוחנים תופעה מסוג זה שלא עולה בקנה אחד עם מסקנות ההוגה (הובס), הסבר אפשרי לכך הוא סוג האוכלוסייה שחי באזור המפונה, כאמור לעיל בפרק התיאורטי, אוכלוסיות שמרניות ומסורתיות דומות בהרבה מובנים הקשורים לחיים היום יומיים אך מהות הביצוע שונה בתכלית כאשר האוכלוסייה השמרנית שאפינה את האזור המפונה, ואת מנהיגיה שדאגו להתסיס ולהניע את התושבים מהתפנות מאופיינת בשמירה עזה על הסטטוס קוו ובנוסף בחוסר פתיחות וחדשנות לגבי גיוון ורפורמי חברתי.

הסבר נוסף להקצנת התנהגות המתיישבים ופגיעתם בכוחות הביטחון באופן פיזי וחמור, כלה באלימות ובשפיכת חומצה רע לה ומסוכנת על אותם כוחות בטחון, הינו שהשתלשלות האירועים ופירושים על ידי מקובלים ואנשי דת, תמיד מובילים ומחזקים את העמדה שקיימת ישות אלוהית לפיה אנו צריכים לפעול, ואלוהי אנו צריכים לציית, כל אלו תרמו רבות להקצנת תגובתם של המתיישבים, פגיעה באזרחים שומרי חוק עלולת תפקידם בשגרה הוא להבטיח את בטחון התושבים במדינת ישראל, ולשמור על ביטחונם, וכאמור למרות כל אלו עדיין המתיישבים ראו בהתנגדותם מעשה נבון וכחון לעשות לאותה עת.

במקרה זה, ישנה הפרה בוטה של שלטון הרוב ושלטון החוק, כאשר בישראל מונחלת צורת השלטון המוכרת בשם "דמוקרטיה", יש להקדים ולומר שבביצוע מבצע ה"התנתקות" עבר ברוב קולות, אם כי כאמור לעיל לא ברוב מוחץ, לחקיקת החוקים ואכיפתם ישנה חשיבות מכרעת בשלטון הרוב, שלטון החוק, והפרתם באופן בוטה כפי שעשו המתיישבים אינה עולה בקנה אחד עם צורת השלטון ודרך התמודדות הפרט מול השלטון, הרי שככל שהתקדמה ואושרה התוכנית המתיישבים עברו משיח שכנועי לגיטימי ביאח למתנגדים לחקיקה או מצעד מסוים, להפעלת אלימות ופגיעה בחפים מפשע, פגיעה ברשויות אכיפת החוק באופן חד משמעי לא לגיטימי לדעת הוגי הדעות בעת העתיקה, אשר גרסו כי יש לכבד ולציית לריבון כל עוד אין הפרה של החוק המקובל באותה קהילה/מדינה מדוברת.

הגורמים לאי ציות המתיישבים לפקודת החוק

אחד הגורמים המרכזיים לפעולתם של המתיישבים לעומת החלטת שלטון החוק הינה ריבוי הדעות, והשערים במדינה, מדינת ישראל הינה מדינה בעלת אוכלוסיות רבות, מדינה אשר מוגדרת ככור היתוך, כאשר בוחנים את האוכלוסייה ברמת המאקרו שלה ניתן לסווגה לערבים ויהודים, כאשר בכל אחד מהפרמטרים הנ"ל ישנם תתי קבוצות בהם ישנם ריבוי דעות עצמאי, כאשר מדובר על היהודים, ובוחנים אוכלוסייה זו ברמת המיקרו נוכל לסווגה לאשכנזים וספרדים כאשר שוב בכל אחד מהזרמים האלה קיים פלורליזם עצמאי, כאשר בוחנים את האוכלוסייה הערבית בארץ ישראל ניתן לסווגה לבדואים נוצרים מוסלמים ודרוזים באופן כללי, כאשר לכל אחד מתתי הקבוצות ישנו ריבוי דעות עצמאי.

הווה אומר שהרי העצמים המרכיבים מדינה, במילים אחרות אזרחיה, מחזיקים בכל כך הרבה דעות שונות ובאים מכל כך הרבה רקעים שונים, קשה מאד להעלות בקנה אחד את החלטת הממשלה לגבי חיקוק מסוים לגבי אוכי מסוימת במקרה זה המתיישבים, עם דעות הקבוצה המסוימת אליה מופנה החקיקה, ביצוע הפעולה, כל אלו תורמים לנו בהבנת הסכסוך הפנימי במדינת ישראל, וכמו כן שופכים אור על הסיבות בגללן התנהגות המתיישבים באותה עת לא עולה בקנה אחד עם תאוריות ההוגים מהעת העתיקה.

סיכום ממצאים ומסקנות

לסיכום, במחקר זה נעשה ניתוח מעמיק בדבר משנתם של הוגי דעות מפורסמים בעת העתיקה כאשר המרכזי שבהם הינו, תומאס הובס מחבר ספר לווייתן אשר מוזכר רבות בגוף העבודה ותרם רבות לאינטגרציה ולהשוואה בין משנתו מהעת העתיקה לבין המציאות הישראלית כפי שאנו מכירים אותה כיום, כאשר הדגש הושם על פינוי היישובים והשטחים הכבושים במדינת ישראל, ברמת המיקרו, המקרה שנבחן בצורה העמוקה ביותר הינו הפינוי של גוש קטיף אשר היווה נקודת מפנה בחברה הישראלית, וכן זכור לרוב כתקדים גם מנקודת מבט השלטונית וגם מנקודת מבט האזרחית אשר מופנית כלפי השלטון.

ממצאי המחקר בדבר שאלת המחקר, האם לפי משנתו של הובס ציות של פקודה חוקית בנוגע לפינוי יישובים במקרה זה בניגוד לאידיאולוגיה הרווחת של אותו אדם נחשבת כהפרה של חופש חירות האדם, וכן האם משנתו של הובס עולה בקנה אחד לציות הרבנים בנוגע לאי- ציות לחוק הינן כדלקמן:

לפי משנתו של הובס כאשר אנו בוחנים פגיעה בחופש האדם אנו צריכים בראש ובראשונה לבחון את החוקים בסביבתו הטבעית, חוקי הקהילה שלו, במקרה זה חוקי המשפט הישראלי אשר כל האזרחים שפוננו, למרות שהחזיקו בדעת מיעוט ופעלו באופן קשה להחרפת המאבק בחוסר רצונם להתפנות מהשטחים שהמדינה רצתה למסור היו כפופים לו, כולם בעלי תעודות זהות כחולות וכולם אזרחי ישראל, מתוקף כך אין בפעולה האמורה שום פגיעה שחופש האדם וחירותו.

כאשר אנו בוחנים את תופעת ההתנתקות אין אנו יכולים להתעלם מהמרכיב הדתי המאפיין את המאבק, רוב ההוגים בעת העתיקה לרבות הובס מכירים בהשפעה של הישות האלוהית על הפרט/אדם, וגורסים כי החוק אשר מחל על מדינה משקלל כבר את החוקים הדתיים בתוכו, כלומר כאשר ישראל מוגדרת כמדינה יהודית, חוק איסור גידול חזיר על אדמת ישראל תמיד יוחל מתוקף היותה מדינה יהודית המכבדת ומעלה על נס את הדת היהודית, עם זאת אין חקיקה חד משמעית בנוגע למסירת או כבישת שטחים חדשים, ובכך שמדובר באוכלוסיית מיעוט שמרנית שמתוקף היותה כזו מתנגדת באופן מבני וטהור לכל שינוי חברותי-מודרני ודעת הרוב היא הדעה הקובעת והמשמעותית ביותר, אין בפינוי היישובים במקרה זה פגיעה בחופש החירות או הפרט במיוחד כאשר אנו בוחנים את התופעה בהתאם למרוצת השנים ומגלים כי שיעור התמותה מפגיעים ואירועי תופת באזור הגדה ירד משמעותית, מה שמחזק את אי הפגיעה בחירותו של האדם לפי הובס שטוען כי כל עוד הריבון במקרה זה ממשלה פועל להקנות חיים טובים יותר ובטוחים יותר לאזרחיו הוא נדרש לציית לו, ולקיים את חוקיו גם אם הווה מתנגש עם השקפת עולמו האישית.

ביבליוגרפיה

augustine .the city of god against the pagans .(1984) .penguin classic .

אוריקיבי, א'. (2014). אמרנו לכם!": זהות וקיטוב ברטוריקת הימין בישראל. סוגיות חברתיות הישראל, 6-37.

אפלטון. (2001). פוליטיאה. ב- מ' קרן, תולדות המחשבה המדינית-מקראה (עמ' 73-89). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

אריסטו. (2001). פוליטיקה. ב- מתורגם, תולדות המחשבה המדינית-מקראה (עמ' 149-216). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

ביליג, מ. (2006). השפעה של האמונה הדתית בהתמודדות עם תהליך ההתנתקות. סוגיות חברתיות בישראל, 143-159.

הובס. (2009). הל ויתן ירושלים: הוצאת שלם.

זיסר. (1999). על ימין ועל שמאל-אשנב לשיח האידיאולוגי בן זמננו. תל אביב וירושלים: שוקן.

זיסר, ב'. (2001). על ימין ועל שמאל-אשנב לשיח האידיאולוגי בן-זמננו. מגמות, 469-472.

שארל. (1990). המחשבה המדינית: מבחר כתבים. ב- זיסר, & צור, רוח החוקים (עמ' 261-272). תל אביב וירושלים: שוקן.

מרכז המחקר והמידע לרפורמה
* * * דוגמא * * *
Ez-Grade-לסטודנט